

קשינב

(Kishinev; רומנית: Chisinau). בירת מולדווייה. ב-1918-1940 וב-1941-1944 היתה בירת בסרביה שנכללה אז ברומניה. יהודים ישבו בה למן המאה ה-18, ובסוף המאה ה-19 היו כמחצית תושביה. הם נפגעו בפוגרום הנודע באפריל 1903 ובפוגרום ב-1905. הקהילה היתה מרכז תרבות ליהודי בסרביה ורומניה, עם ישיבה, יומון ביידיש, בתי-ספר בעברית וביידיש, פעילות ציונית וחלוצית וכן פעילות סוציאליסטית. ב-1930 חיו בק' 41,405 יהודים והיו 36% מתוך 114,896 תושבי העיר. בשנת השלטון הסובייטי, מיולי 1940 עד יולי 1941, גדל מספר היהודים בעיר, והעיתון האידי 'אייניקייט' העריך את מספרם ב-60,000.

ביום 22 ביוני 1941, שבו תקפה גרמניה את ברית-המועצות, הפציצו מטוסי הגרמנים והרומנים את ק' וריכזו את התקפתם על מרכז העיר. אלפים נהרגו בהפצצות ובדליקות הענקיות שפרצו, רבים מהם יהודים. בריחת השלטונות הסובייטים לא היתה מאורגנת והגבירה את הבהלה בקרב היהודים, שבעיני הרוב הרומני בעיר נחשבו לתומכי המשטר הקומוניסטי. השלטונות הסובייטים לא נתנו קדימה לפינוי העיר מיהודים, ואותם שברחו מזרחה עשו זאת ביוזמתם ועל אחריותם. תושבי העיר והכפרים שבסביבה היו ברובם רומנים, וראו בכניסת צבאות רומניה וגרמניה שחרור מעול זר ולא כיבוש. אלפי יהודים מק' ומעירות סמוכות ניסו להימלט, אבל רבים נרצחו באכזריות בידי האיכרים הרומנים או נורו למוות בידי חיילים רומנים.

הכחדת יהודי ק' התנהלה בכמה שלבים. עם כניסת יחידות הרומנים והגרמנים נטבחו ברחובות ובבתים יהודים רבים. מספרם אינו ידוע, אך לפי מ' קארפ (ראה ביבליוגרפיה) הגיע ל-10,000. אחרי הקמת הגטו נרצחו באופן שיטתי כ-2,000 יהודים בידי יחידת איינזצקומנדו 1LA של איינזצגרופה D, שבחרה בעלי מקצועות חופשיים (רופאים, עורכי-דין, מהנדסים), ואנשי האינטליגנציה היהודית במקום. בחלק מן ההוצאות להורג האלה השתתפו גם אנשי צבא ומשטרה רומניים ככוח עזר לצד אנשי האינזצקומנדו.

אחרי גל הרציחות נותרו כ-11,000 יהודים, והם רוכזו בגטו שהוקם ב-24 ביולי 1941 בפקודת המושל הרומני של החבל והמפקד הגרמני של האינזצקומנדו. יהודי הגטו נשדדו, עונו, גויסו לעבודות כפייה, ורבים הוצאו להורג וגופותיהם לא סולקו, דבר שעורר רוגז אצל הגרמנים. יהודי מרכז רומניה ניסו לעזור לאחיהם בגטו והעבירו בדרכים לא חוקיות כסף רב. הוקם ועד, שתפקידו העיקרי היה 'לשכנע' במתן שוחד את השלטונות הרומניים שלא להיכנע לדרישת הגרמנים ולא להסגיר לידיהם יהודים. ב-7 באוגוסט 1941 נמסרו 500 יהודים ו-25 יהודיות למפקח דרכים רומני לעבודה במחצבות גידיג'יץ (Ghidighici). בתוך שבוע נרצחו 325 מהם בידי חיילים רומנים.

ביום הכיפורים 1941 החל גירוש תושבי הגטו הנותרים לטרנסניסטריה. הגירוש נעשה לפי הוראת שליט רומניה יון אנטונסקו, והשלטונות הצבאיים הוציאוהו לפועל. אחד מראשי הגטו, העורך-דין שפירא, הצליח להגיע לבוקרשט ולתאר למנהיגי הקהילות היהודיות את המצב בק', אך הנסיונות להפסיק את הגירושים לא הועילו. ב-4 אוקטובר 1941 גורשה קבוצה ראשונה לכיוון הדניסטר, על כביש אורהיי-רזינה (Rezina-Orhei). רכוש המגורשים נשדד בידי נציגי הבנק הלאומי הרומני ובידי מלוויהם. רוב המגורשים בקבוצה הראשונה נורו ונהרגו בעת חציית הנהר. הגירושים נמשכו כול חודש אוקטובר. מאות גוויות של יהודים היו מושלכות בצידי הדרכים אל הדניסטר. ב-31 באוקטובר 1941 יצאה את הגטו השיירה האחרונה ובה 257 יהודים מגורשים. הגטו לא חוסל כליל. בגירושים באוקטובר נותרו בו יהודים שהצליחו להסתתר בק' ובסביבה או ברחבי רומניה. במאי 1942 גורשו אחרוני 200 היהודים שהיו במקום. ק' שוחררה באוגוסט 1944. ביום השחרור לא היו בה יהודים.